

Børnepenge i grænseoverskridende sager (Den Europæiske Union, Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde og Schweiz)

Anvendelse af overstatslig ret

Denne vejledning skal give dig et overblik over de særlige forhold i grænseoverskridende sager. Generelle vink vedrørende børnepenge finder du i vejledningen om børnepenge.

1. Generelt

I grænseoverskridende børnepengesager har europæisk rets bestemmelser forrang for de nationale bestemmelser.

Ved ydelse af børnepenge hhv. i skatteretlig forstand ifølge tysk lov om indkomstskat eller i socialretlig forstand ifølge tysk lov om børnepenge er det derfor i grænseoverskridende sager de relevante forordninger (EF) nr. 883/2004 og 987/2009 til koordinering af de sociale sikringssystemer, der skal bringes i anvendelse.

Eksempel: Familien Müller bor med det nyfødte barn Max i Tyskland. Hr. Müller arbejder i Østrig og pendler hver dag til arbejde. Fru Müller er hjemmegående. Både i Tyskland og i Østrig ville der principielt foreligge ret til børnepenge.

Hr. Müller vil efter aftale med sin kone ansøge om børnepenge for Max.

På grund af den grænseoverskridende oppebærelse af ydelser skal der i tillæg til tysk lov om indkomstskat også tages højde for forordningerne (EF) nr. 883/2004 og 987/2009.

2. Hvorfor er det påkrævet med forordningerne (EF) nr. 883/2004 og 987/2009?

Da der i grænseoverskridende børnepengesager i reglen kommer krav på familieydelse i flere stater i betragtning på samme tid, opstår der konkurrence mellem flere krav.

For at løse problemet med de konkurrerende krav bestemmer forordningerne (EF) nr. 883/2004 og 987/2009, hvilke retsregler der finder anvendelse på de pågældende personer og hvilken stat der skal stå for at udbetale familieydelse til de pågældende personer. Dermed forhindres det, at en person på en og samme tid er underlagt flere medlemsstats retsregler og derfor ad flere omgange oppebærer ydelser i samme øjemed. En person kan principielt kun være underlagt én medlemsstats retsregler.

Uafhængigt af de europaretlige koordineringsbestemmelser kan der også foreligge et krav ud fra rent national ret, hvis en stat ganske vist ikke har kompetence ifølge de europaretlige ordninger, men forudsætningerne for kravet er opfyldt ifølge national ret.

Fortsættelse af eksemplet: Da der principielt foreligger ret til børnepenge for Max i både Østrig og Tyskland, skal der ud fra de europaretlige koordineringsbestemmelser ske en granskning af, hvilken stat der skal stå for udbetalingen af børnepenge.

3. I hvilke tilfælde finder forordningerne (EF) nr. 883/2004 og 987/2009 anvendelse?

Forordningerne (EF) nr. 883/2004 og 987/2009 har været gældende siden den 1. maj 2010 i alle stater i Den Europæiske Union. Siden den 1. april 2012 har de også været gældende i forhold til Schweiz samt siden den 1. juni 2012 i forhold til staterne i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (Island, Liechtenstein og Norge). Tidligere skete koordineringen af familieydelseerne ifølge forordningerne (EØF) nr. 1408/71 og 574/72.

Omfattet af det personlige gyldighedsområde er statsborgere i medlemsstaterne, disses pårørende eller efterladte samt anerkendte flygtninge eller statsløse, der bor i forordningernes gyldighedsområde, og i reglen også statsborgere i tredjelande, der har lovligt ophold i en af medlemsstaterne.

Fortsættelse af eksemplet: Forordningerne (EF) nr. 883/2004 og 987/2009 finder anvendelse, da hr. og fru Müller er EU-statsborgere, der bor i Tyskland, og der i kraft af hr. Müllers arbejdsplads i Østrig foreligger en relation til en anden EU-medlemsstat.

4. Hvilke retsregler finder anvendelse i overstatslige forhold?

Forordningerne (EF) nr. 883/2004 og 987/2009 bestemmer blandt andet, hvilke nationale retsregler der finder anvendelse på de berørte personer.

Hvis du er ansat eller selvstændig erhvervsdrivende, er du ifølge forordningernes retningsgivende regelsæt principielt underlagt retsreglerne i den medlemsstat, hvor du har dit ansættelsesforhold eller din selvstændige erhvervsvirksomhed. Ligetillet med ansættelsesforhold/selvstændig virksomhed er for øvrigt også en afbrydelse af beskæftigelsen som følge af arbejdsløshed, så længe der udbetales ydelser ved arbejdsløshed ifølge den pågældende stats retsregler.

Derudover gælder der særlige regler for bestemte persongrupper. Således er for eksempel en udstationeret arbejdstager (for eksempel en arbejdstager, der af et firma i Tyskland er blevet udstationeret i Frankrig for at udføre en bestemt ordre) i reglen underlagt udstationeringsstatens retsregler.

Ellers er en person underlagt retsreglerne i den medlemsstat, hvor vedkommende har sin bopæl.

Fortsættelse af eksemplet: Hr. Müller er på grund af sit erhvervmæssige virke i Østrig underlagt de østrigske retsregler. Fru Müller er på grund af sin bopæl i Tyskland underlagt de tyske retsregler.

5. Hvorledes løses problemet med konkurrerende krav?

Hvis der for et barn i to eller flere medlemsstater af Den Europæiske Union, Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde eller Schweiz foreligger et krav på familieydelse, og der således er konkurrerende krav på familieydelse, skal problemet med kravenes konkurrence løses ud fra prioriteringsordningen ifølge forordningen (EF) nr. 883/2004. Af prioriteringsordningen fremgår det, hvilken medlemsstat der hhv. primært eller sekundært skal stå for udbetalingen af familieydelseerne.

Prioriteringsordningerne er baseret på erhvervsaktivitet, pension eller bopæl; de manifesterer sig som følger:

1) Når børnepenge af forskellige grunde skal betales af flere medlemsstater:

- Primært ansvarlig er den stat, hvor der foreligger et ansættelsesforhold eller selvstændigt virke.
- Hvis der hverken foreligger noget ansættelsesforhold eller et selvstændigt virke, ligger ansvaret hos den stat, ifølge hvis retsregler der udbetales pension. Til pensionistgruppen hører alle, der modtager pension som følge af alder, nedsat erhvervsevne og mortis causa ifølge en af de lovpligtige pensionsforsikringer samt modtagere af en invalidepension eller en enke/enkemandspension ifølge den lovpligtige ulykkesforsikring. Som pensionister regnes også pensionerede tjenestemænd og med dem ligestillede personer, der modtager pension ifølge tjenestemandretlige regler eller reglerne for militært personel.

Eksempler:

- Moderen arbejder i stat A. Faderen får pension fra stat B. Begge forældre bor i stat C. Ud fra moderens arbejde har stat A den primære kompetence.
- Begge forældre drev tidligere selvstændig virksomhed i stat A og får ikke nogen lovbestemt pension. De bor i stat B. Ansvaret påhviler bopælsstaten B.

2) Hvis der skal ydes børnepenge fra flere medlemsstater af de selvsamme grunde, ligger den primære kompetence altid hos den stat, hvor barnet bor.

Eksempler:

- Moderen arbejder i stat A. Faderen arbejder i stat B. Barnet bor i stat A, der således har den primære kompetence.
- Moderen får pension fra stat A. Faderen får pension fra stat B. Barnet bor i stat B, der således har den primære kompetence.

Den stat, der ifølge prioriteringsordningen har den primære kompetence, skal udbetale børnepenge i fuldt omfang. I den sekundært kompetente stat hviler kravet på børnepenge derimod svarende til det beløb, der skal udbetales ifølge retsreglerne i den primært kompetente stat.

Betaling af et forskelsbeløb i børnepenge i Tyskland (som sekundært kompetent stat) kommer derfor kun på tale, hvis de børnepenge, der udbetales i den anden stat, er lavere end de børnepenge, som man har krav på i Tyskland. Hvis de ydelser, der forefalder i den anden medlemsstat, er højere, bortfalder udbetalingen af tyske børnepenge.

Undtagelse:

Bor barnets fader i stat A og barnets moder sammen med barnet i stat B og er der ikke nogen af forældrene, som er erhvervsaktiv eller får pension – der foreligger altså en ren bopælskonstellation – , er det den stat, hvor barnet bor, her altså stat B, som ansvaret påhviler. Den anden bopælsmedlemsstat udbetaler dog ved denne konstellation ikke forskellen med hensyn til beløbet.

Fortsættelse af eksemplet: Børnepenge skulle principielt udbetales af Tyskland og af Østrig, dog på forskelligt grundlag (erhvervsaktivitet/bopæl). For så vidt fremkommer der konkurrerende krav. Ud fra, at erhvervsaktiviteten udelukkende sker i Østrig, skal der primært udbetales østrigske familieydelse. Tyskland har kun sekundær kompetence, når det gælder udbetaling af børnepenge. Der skal således evt. udbetales tyske børnepenge svarende til forskellen i forhold til de østrigske satser for børnepenge.

6. Hvem får børnepengene?

Forordningen (EF) nr. 883/2004 indeholder ikke bestemmelser om, hvem familieydelse skal udbetales til i den stat, der må anses for at have hhv. primær eller sekundær kompetence, hvis der er flere personer, der kan gøre krav gældende. Dette afhænger udelukkende af den nationale retstilstand i den pågældende stat.

Ifølge de tyske retsregler udbetales børnepengene til den af forældrene, der har optaget barnet i sin husstand. Hvis barnet er optaget i begge forældres husstand, kan forældre, der ikke vedvarende lever adskilt, indbyrdes ved en bestemmelse om rettigheder fastlægge, hvem af dem der skal have børnepengene. Bor barnet ikke i en af forældrenes husstand, går børnepengene til den af forældrene, der løbende betaler (det største) kontante bidrag til barnets underhold.

Ifølge de europaretlige koordineringsbestemmelser skal ved afgørelsen af, hvem af forældrene børnepengene skal udbetales til, ovennævnte tyske retsregler finde anvendelse, som om begge forældre boede i Tyskland.

Eksempel:

- Moderen bor med barnet i Frankrig og er ikke erhvervsaktiv. Hun får heller ikke nogen pension. Faderen bor i Tyskland og er erhvervsaktiv i Tyskland.

På baggrund af, at faderen er erhvervsaktiv i Tyskland, skal der primært udbetales tyske børnepenge. Da barnet bor i moderens husstand, har moderen, der bor i Frankrig, krav på at få tyske børnepenge.

Fortsættelse af eksemplet: Da barnet bor i forældrenes fælles husstand, er det nødvendigt at fastslå, hvem der er rettighedshaver. Forældrene har udpeget hr. Müller som rettighedshaver. Til hr. Müller skal der (i tillæg til de østrigske børnepenge) evt. udbetales børnepenge svarende til forskellen.

7. Hvilken dokumentation skal du forelægge?

En ansøgning om børnepenge skal principielt fremsættes skriftligt og underskrives. Brug ved grænseoverskridende forhold venligst blanketterne "Antrag auf Kindergeld (KG 1)" (ansøgning om børnepenge), "Anlage Kind" (bilag børn) og "Anlage Ausland (KG 51)" (bilag udland), der også indeholder en attestation fra arbejdsgiveren. Hvis der er tale om selvstændig erhvervsvirksomhed, skal der endvidere fremlægges relevant dokumentation (kopi af anmeldelse af erhverv, skattebillet).

Hvis du oppebærer en tysk pension eller penge ifølge tyske forsørgelsesordninger, bedes du bruge "Anlage Ausland für Rentner und Waisen mit Auslandswohnsitz (KG 51R)" (bilag udland for pensionister og forældreløse med bopæl i udlandet).

For børn over 18 år bedes du forelægge yderligere materiale, der dokumenterer det forhold, der skal tages højde for. Vær her opmærksom på forklaringerne i vejledningen om børnepenge under pkt. 11.

Den tyske udbetalingsmyndighed "Familienkasse" tjekker ud fra dine oplysninger i ansøgningen om børnepenge, om det evt. i det konkrete tilfælde er påkrævet med yderligere dokumentation fra din side og i givet hvilket materiale eller hvilke formularer.

De vigtigste formularer finder du også på internet under **www.familienkasse.de**, hvor de kan downloades som dokument og udfyldes og udskrives på computeren.

Ansøgningen kan også indleveres hos den udenlandske instans på ansøgers bopæl, der har kompetence på familieydelsesområdet. Når en ansøgning modtages af rette vedkommende udenlandske instans, vil denne efterfølgende videreeksperere den til den kompetente afdeling af "Familienkasse".

Fortsættelse af eksemplet: Hr. Müller forelægger i forbindelse med ansøgningen den af begge forældre underskrevne ansøgningsformular KG 51 samt en arbejdsgiverattest. Hvis "Familienkasse" i forbindelse med sin gennemgang kommer til det resultat, at det er påkrævet med yderligere materiale for at kunne træffe en afgørelse, vil dette blive rekvireret hos hr. Müller.

8. Hvorledes foregår udvekslingen mellem instanserne på familieydelsesområdet?

I grænseoverskridende børnepengesager skal "Familienkasse" indenfor rammerne af granskningen af de konkurrerende krav opnå konsensus med den udenlandske instans på familieydelsesområdet om, hvem der har hhv. primær og sekundær kompetence. I dette øjemed er instanserne forpligtet til at udveksle informationer.

Denne procedure er reguleret ifølge forordningerne (EF) nr. 883/2004 og 987/2009 og afvikles udelukkende på det plan, hvor instanserne (på familieydelsesområdet) agerer.

Fortsættelse af eksemplet: "Familienkasse" kontakter i forbindelse med sin granskning af kravet den østrigske instans på familieydelsesområdet og informerer denne om ansøgningen fra hr. Müller, så at også den østrigske instans kan granske kravet.

Begge instanser kommer efter at have udvekslet de påkrævede informationer til det resultat, at Østrig på grund af den derværende erhvervsaktivitet har den primære kompetence og Tyskland kun den sekundære kompetence, når det gælder udbetaling af familieydelsen.

9. Hvad skal du meddele "Familienkasse"?

Hvis du har ansøgt om at modtage børnepenge, er du ifølge hhv. § 68, stk. 1, i tysk lov om indkomstskat eller § 60, stk. 1, i første del af den tyske lov om sociale forhold forpligtet til uden ugrundet ophold at give din "Familienkasse" besked om alle ændringer i dine og dine børns forhold. Meddelelse til andre myndigheder (for eksempel kommunekontor, folkeregister eller skattevæsen) er ikke tilstrækkelig.

Du skal også give besked om ændringer, hvis data, der er væsentlige for afgørelsen, hidtil ikke er blevet fremsendt til "Familienkasse" fra dig selv, men fra dit barn, eller hvis der endnu ikke er blevet truffet nogen afgørelse om din ansøgning. Dette gælder også for sådanne ændringer, som du først får kendskab til, efter at du er ophørt med at oppebære børnepenge, hvis disse kan medvirke ændringer med tilbagevirkende kraft af dit krav på børnepenge.

I grænseoverskridende sager skal du især uden ugrundet ophold informere "Familienkasse", hvis

- du eller en anden rettighedshaver påbegynder eller ophører med et ansættelsesforhold/selvstændig erhvervsvirksomhed;
- du eller en anden rettighedshaver af din arbejdsgiver udstationeres til arbejde i et andet land;
- du eller en anden rettighedshaver hhv. modtager en pension eller ikke længere oppebærer en sådan;
- du, en anden rettighedshaver eller et barn flytter indenfor både ind- og udland;
- du eller et barn forlader din hidtidige husstand.

Du bedes angående dette punkt også være opmærksom på henvisningerne om pligt til at medvirke i vejledningen om børnepenge under pkt. 2.

Fortsættelse af eksemplet: Familien Müller flytter til Østrig. Hr. Müller skal uden ugrundet ophold anmelde dette til "Familienkasse", da dette forhold er af afgørende betydning for retten til børnepenge. Der foreligger ikke længere krav på tyske børnepenge.

10. Hvad skal man i øvrigt være opmærksom på?

"Familienkasse" tjekker regelmæssigt (mindst en gang årligt), om alle forudsætningerne for udbetaling af børnepenge stadig foreligger. I dette øjemed fremsendes der et spørgeskema. Dette skal udfyldes inden fristens udløb og returneres sammen med det nødvendige materiale. Forpligtelsen til **uden ugrundet ophold** at anmelde enhver form for ændring, der er af betydning for kravet på børnepenge, til "Familienkasse" berøres ikke heraf.

11. Hvilke retsmidler er der til at klage?

Hvis du ikke kan acceptere en afgørelse fra "Familienkasse", kan du indenfor fristen til indsigelse skriftligt eller til protokols hos den kompetente "Familienkasse" fremkomme med en protest (mod skatteretlige afgørelser) eller klage (mod afgørelser på det sociale område). Med henblik på at overholde fristen kan det givne retsmiddel også fremsættes overfor den myndighed i et andet land, der står for udbetaling af familieydelse. Hvis retsmidlet ikke tages til følge, udsteder "Familienkasse" en afgørelse, som kan gøres til genstand for sagsanlæg.

12. Hvilken "Familienkasse" tager sig af din sag?

Principielt ligger kompetencen hos den "Familienkasse", i hvis distrikt du bor eller sædvanligvis opholder dig. I grænseoverskridende sager, hvor overstatslige retsregler finder anvendelse på ansøgeren eller en anden af forældrene, foreligger der dog særlige kompetenceforhold. Dette kan du se af følgende tabel:

Land	Kontaktdata på den kompetente "Familienkasse"
Belgien Bulgarien Luxembourg Nederlandene Ungarn	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Rheinland-Pfalz – Saarland 55149 Mainz TYSKLAND Fax: +49 (681) 944 910 5324 E-mail: Familienkasse-Rheinland-Pfalz-Saarland@arbeitsagentur.de
Frankrig Schweiz Tjekkiet forældreløse eller børn, der ikke kender forældrenes opholdssted, med bopæl i Tyskland	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Baden-Württemberg West 76088 Karlsruhe TYSKLAND Fax: (for Frankrig) +49 (781) 9393 697 Fax: (for Schweiz) +49 (7621) 178 260 585 E-mail: Familienkasse-Baden-Wuerttemberg-West@arbeitsagentur.de
Østrig Kroatien Grækenland Letland Slovakiet	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Bayern Süd 93013 Regensburg TYSKLAND Fax: +49 (851) 508 617 E-mail: Familienkasse-Bayern-Sued@arbeitsagentur.de
Polen	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Sachsen 09092 Chemnitz TYSKLAND Fax: +49 (3591) 661 878 E-mail: Familienkasse-Sachsen@arbeitsagentur.de
alle andre EU-/EØS-medlemsstater forældreløse eller børn, der ikke kender forældrenes opholdssted, med bopæl i en EU/EØS-medlemsstat eller Schweiz	Bundesagentur für Arbeit Familienkasse Bayern Nord 90316 Nürnberg TYSKLAND Fax: +49 (911) 529 3997 E-mail: Familienkasse-Bayern-Nord@arbeitsagentur.de

Vær opmærksom på, at det evt. er en anden "Familienkasse", der kan være den kompetente instans, når det gælder afgørelsen om dit krav på børnetillæg. Ved bopæl/sædvanligt ophold i Tyskland er der her tale om den "Familienkasse", i hvis distrikt du bor.

Fortsættelse af eksemplet: For hr. Müllers ansøgning om børnepenge er rette vedkommende instans Familienkasse Bayern Süd som følge af den overstatslige relation til Østrig.